

REVAB

Reuse and Valorisation of Agricultural Building
through training based on real experiences

MODUŁ 2

Planowanie projektu odnow i waloryzacji budynków:
Zasady i podejście do udanego projektu

Projekt jest
wspierany przez program
Unii Europejskiej Erasmus+

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska
nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.
Projekt nr: 2015-1-BE01-KA202-013183

CELE

Studiując moduł 2 student może uzyskać konkretną wiedzę na temat głównych elementów, które należy wziąć pod uwagę w celu poprawnego i realistycznego podejścia do projektu ponownego użytkowania. Stanowi on podstawowe wytyczne do stworzenia dobrego projektu i uniknięcia ryzyka niepowodzenia. Moduł odnosi się do potrzeb czytelników w różnych sytuacjach, w zakresie strategii, analizy ekonomicznej, marketingu i zarządzania, wdrażania wiedzy i umiejętności mających na celu:

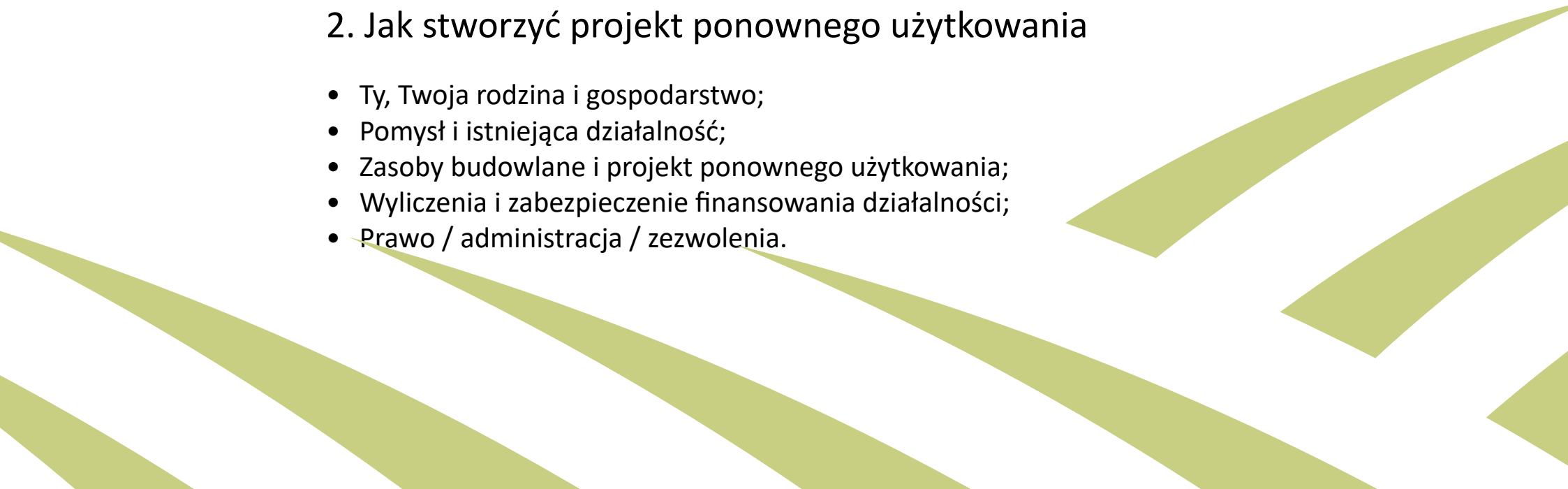
- Stymulować przedsiębiorcze podejście do korzystania z opuszczonych budynków na obszarach wiejskich;
- Ułatwiać dostęp do nowych możliwości wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej na obszarach wiejskich;
- Edukować młodych rolników w zakresie ratowania lokalnej historii i pamięci za pomocą starych budynków.

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

- Powody ekonomiczne, społeczne i kulturowe, aby preferować ponowne użycie;
- Sposób na uniknięcie konsumpcji gruntów rolnych;
- Sposób na zabezpieczenie i waloryzację dziedzictwa budowlanego;
- Sposób na oszczędzanie.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

- Ty, Twoja rodzina i gospodarstwo;
  - Pomysł i istniejąca działalność;
  - Zasoby budowlane i projekt ponownego użytkowania;
  - Wyliczenia i zabezpieczenie finansowania działalności;
  - Prawo / administracja / zezwolenia.
-

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

W ostatnim okresie 100 lat rolnictwo rozwijało się w procesach globalizacji i konsolidacji własności gruntów;

Wiele małych i średnich gospodarstw traci ekonomiczną opłacalność, a ich właściciele przestali korzystać z budynków rolniczych;

Starzy rolnicy nie dysponują niezbędnymi środkami na utrzymanie budynków i dalszy rozwój działalności rolniczej;

Nowa budowa budynków na obszarach wiejskich zanieczyszcza i niszczy krajobraz wiejski i utrudnia zrównoważony rozwój obszarów wiejskich;

Przywracanie starych budynków może być bardziej zgodne z wiejskim krajobrazem niż budowanie nowych;

Dzięki ponownemu wykorzystaniu starych budynków przyczyniamy się do zachowania obszarów wiejskich, lokalnych tradycji, kultury i prawdziwej tożsamości wiosek.

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

POWÓD DLA WYBORU PONOWNEGO UŻYTKOWANIA

POWODY EKONOMICZNE

- Z czysto ekonomicznego punktu widzenia budynki te są zasobem;
- Zostały zbudowane na gruntach rolnych.
- Wykorzystując stare budynki ograniczamy nadmierne wykorzystanie gruntów rolnych pod budowę i przyczyniamy się do zrównoważonego rozwoju gospodarki na obszarach wiejskich.

ASPEKT SPOŁECZNY

- Stare budynki mogą otworzyć nowe możliwości rozwoju działalności społecznej i gospodarczej;
- Ponowne użytkowanie starych budynków wspiera lokalny rynek pracy;
- Niektóre budynki mogą być wykorzystywane jako centra działalności społecznej - domy opieki, kluby dla emerytów lub innych grup społecznych, centra dla odwiedzających itp.

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

POWÓD DLA WYBORU PONOWNEGO UŻYTKOWANIA

KULTUROWE I HISTORYCZNE

- Każdy z tych budynków nosi ślady ich czasu i odzwierciedla tradycje, kulturę, typową architekturę i ornamentykę, folklor itp.
- Budynki te mogą spełniać funkcje kulturowe i edukacyjne, muszą być chronione i odnawiane, aby służyć jako pomost między pokoleniami.

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

SPOSÓB NA UNIKNIĘCIE KONSUMPCJI GRUNTÓW ROLNYCH

- Korzystając z istniejących budynków na obszarach rolniczych, osiąga się podwójny efekt, z jednej strony zachowanie kulturowego i historycznego dziedzictwa wsi, a z drugiej redukcję nadmiernego wykorzystania gruntów rolnych pod nowe budownictwo;
- Dzięki ponownemu wykorzystaniu starych budynków zmniejszamy ilość marnowanej i nadużywanej ziemi na obszarach wiejskich;
- Budynki te były kiedyś budowane na żyznych gruntach rolnych, aby przynosić korzyści ich właścicielom w zakresie rozwoju rolnictwa;
- Dzisiaj, ze względu na procesy urbanizacji, żyzne tereny zmniejszyły swój zasięg na całym świecie. Ponowne użytkowanie tych budynków ma wpływ na zachowanie obszarów rolniczych dla ich głównego celu - rolnictwa!

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

SPOSÓB NA ZABEZPIECZENIE I WALORYZACJĘ DZIEDZICTWA BUDOWLANEGO

- Budynek zawsze przywołuje ducha i kulturę przeszłych czasów i dawnych pokoleń, które kiedyś żyły na tych ziemiach;
- Ruiny na obszarach wiejskich mogą dostarczyć informacji o życiu naszych przodków. Są jak książka napisana przez anonimowego autora, w którym możemy znaleźć historię lokalnego terytorium.

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

SPOSÓB NA ZABEZPIECZENIE I WALORYZACJĘ DZIEDZICTWA BUDOWLANEGO

- Historia tych budynków jest historią społeczeństw i cywilizacji, a ich przyszłość jest obowiązkiem aktualnego pokolenia, aby osiągnąć zrównoważony rozwój i ciągłość między pokoleniami;
- Ponowne użytkowanie starego budynku oznacza ocalenie historii, kultury i pamięci ludzi, którzy go zbudowali.
- Ratujemy na dwa sposoby:
  1. Historię od zapomnienia;
  2. Obszary rolne od nowych prac budowlanych.

1. Dlaczego ponowne użycie budynków jest najlepszym wyborem

SPOSÓB NA ZABEZPIECZENIE I WALORYZACJĘ DZIEDZICTWA BUDOWLANEGO

SPOSÓB NA OSZCZĘDZANIE

Dając nowe życie staremu budynkowi, oszczędzamy część historycznego dziedzictwa wsi, utrzymujemy grunty rolne dla przyszłych pokoleń i rozwijamy potencjał dla nowych działań gospodarczych;

Stare budynki gospodarcze mogą być wykorzystywane do tych samych celów, ale ze wzmocnioną strukturą i odrestaurowaną fasadą lub mogą być wykorzystywane do zupełnie innych celów – jako winiarnia, centrum dla odwiedzających, muzeum, miejsce dla handlu lub atrakcja turystyczna.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ

Ponieważ czytasz ten moduł szkoleniowy, już zrobiłeś najważniejszy krok i zacząłeś myśleć o ponownym użytkowaniu i waloryzacji.

Może masz już ogólny pomysł na to co planujesz zrobić. Zrób krok w tył i zapisz co przychodzi ci na myśl w następujących dziedzinach.

Możesz użyć tego jako podstawy dla kolejnych kroków.

POMYŚL O	
Twoim pomysłem o ponownym użytkowaniu	Sobie
● Celach, jakie chcesz osiągnąć ● Podstawowej działalności firmy ● Dalszym użytkowaniu w gospodarstwie i / lub działalności rolniczej ● Istniejących zasobach, potrzebnych zasobach ● Wpływie na ciebie / twoje otoczenie ● Korelację z istniejącą sytuacją w gospodarstwie	● Uczuciach, nadziejach, wątpliwościach, życzeniach ● Umiejętnościach, wiedzy ● Planach ● Kompetencjach, sieci i kontaktach, zdolnościach

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

ZBIERZ WSZYSTKIE NIEZBĘDNE INFORMACJE

- Skorzystaj ze wszystkich dostępnych zasobów, aby zebrać odpowiednie informacje: internet, czasopisma fachowe, informacje zwrotne od osób z Twojej okolicy/znajomych, doradztwo dla firm związanych z Twoim pomysłem ponownego użytkowania.
- Bardzo pomocnym może być odwiedzanie innych projektów, uczenie się na podstawie ich doświadczeń i zdobywanie nowych pomysłów na własny projekt.
- Po dokładnym zanotowaniu swoich przemyśleń nad pomysłem ponownego użytkowania masz coś czego możesz się trzymać, porównywać, kontrolować i aktualizować.
- Na kolejnych slajdach przechodzimy przez różne pola, które towarzyszą projektowi ponownego użytkowania i pogłębiamy przemyślenia, które właśnie spisaliśmy:

Aby uzyskać ogląd na projekty dotyczące ponownego użytkowania w całej Europie, zalecamy zapoznanie się ze **studiami przypadków**, które oferujemy na stronie głównej REVAB.

Różne projekty z różnych krajów pokazują ciekawe opcje, co jest możliwe i jak można to zrobić!

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

TY, TWOJA RODZINA I GOSPODARSTWO

A. Jako przedsiębiorca musisz żyć i pracować z projektem ponownego użytkowania zwykle przez dość długi czas. Jest więc bardzo ważne, aby pasował do Ciebie, Twojej sytuacji i Twojej rodziny, ponieważ możesz przejść przez trudne czasy, w których naprawdę musisz być przekonany o projekcie. Realizacja projektu ponownego użytkowania może być bardzo trudna. Pomysły muszą pasować do twoich umiejętności.

Dlatego ważne jest, abyś...

- Miał doświadczenie lub przynajmniej znał osoby z doświadczeniem w zakresie ponownego użytkowania
- Posiadał wiedzę / szkolenie w danym zakresie lub - jeśli nie, to przynajmniej wiedział jak i gdzie można zdobyć tą wiedzę
- Miał wolne środki (pieniądze, czas itp.) lub plan nadający się do wykonania w jaki sposób stworzyć te możliwości i gdzie/jak zdobyć pieniądze.
- Radził sobie z różnymi relacjami międzyludzkimi, takimi jak z władzami, architektami, bankami itp.
- Miał wystarczającą wytrwałość, był odporny na stres i wytrzymały.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

TY, TWOJA RODZINA I GOSPODARSTWO

B. Twoja Rodzina:

Bardzo ważnym punktem do przemyślenia jest Twoja Rodzina. Na różne sposoby członkowie rodziny mogą być zaangażowani i pomóc (lub pełnić podstawowe funkcje) w zakresie wdrażania i utrzymania projektu. Zastanów się, w jaki sposób członkowie rodziny mogą być zaangażowani w projekt i wspierać cały jego proces.

Weź również pod uwagę warunki życiowe.

Potrzebujesz wystarczającej przestrzeni prywatnej lub jasnych ustaleń, aby zapobiec konfliktom i zapewnić wystarczającą prywatność. Czy jest wystarczająco dużo miejsca na odosobnienie (szczególnie podczas i po ponownym przygotowaniu do ponownego użytkowania ?)

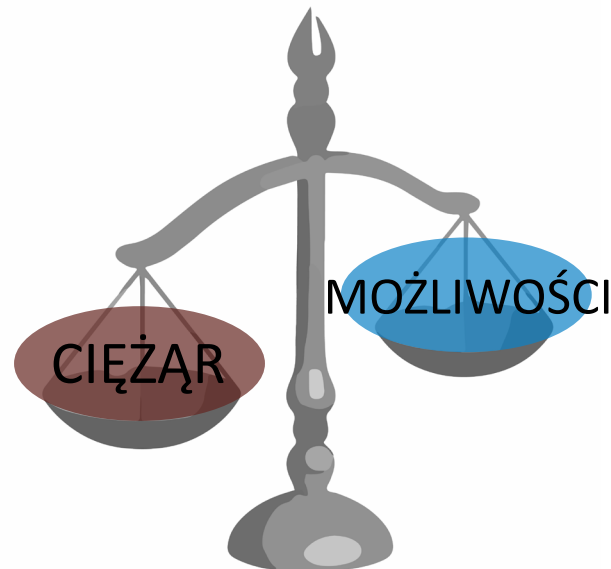

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ I ISTNIEJĄCA DZIAŁALNOŚĆ

A. Utworzenie i utrzymanie projektu ponownego użytkowania wiąże się z wieloma możliwościami, które musisz stworzyć na podstawie codziennej działalności lub potrzebujesz zwiększyć liczbę pracowników (pracownicy zewnątrzni, przyjaciele, inni pomocnicy).

Posiadanie wystarczających środków jest jednym z najważniejszych punktów do przemyślenia przed rozpoczęciem projektu ponownego użytkowania.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ I ISTNIEJĄCA DZIAŁALNOŚĆ

B. Prawie tak samo ważny, jak wolne środki, jest pomysł, który zasadniczo wpływa na sukces projektu ponownego użytkowania. Należy wymienić następujące podstawowe punkty:

- Trwałość pomysłu;
- Czy pomysł pasuje do regionu (turystyka, popularność produktów regionalnych, itp.);
- Analiza rynku jako podstawa twojego pomysłu;
- Możliwość rozbudowy pomysłu, jeśli twoje dzieci chcą dołączyć do firmy;
- Możliwość adaptacji projektu po kilku latach w innym celu (np. Kwatery na wakacje w gospodarstwie można przekształcić na mieszkania).

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ I ISTNIEJĄCA DZIAŁALNOŚĆ

C. Główny pomysł projektu ponownego użytkowania musi również zawierać cel, który chcesz osiągnąć.

Cele mogą być następujące:

- Aby zachować stary budynek
- Aby uzyskać jak największy dochód by pokryć koszty
- Aby wygenerować dochód
- Aby zdywersyfikować firmę dzięki projektowi ponownego użytkowania

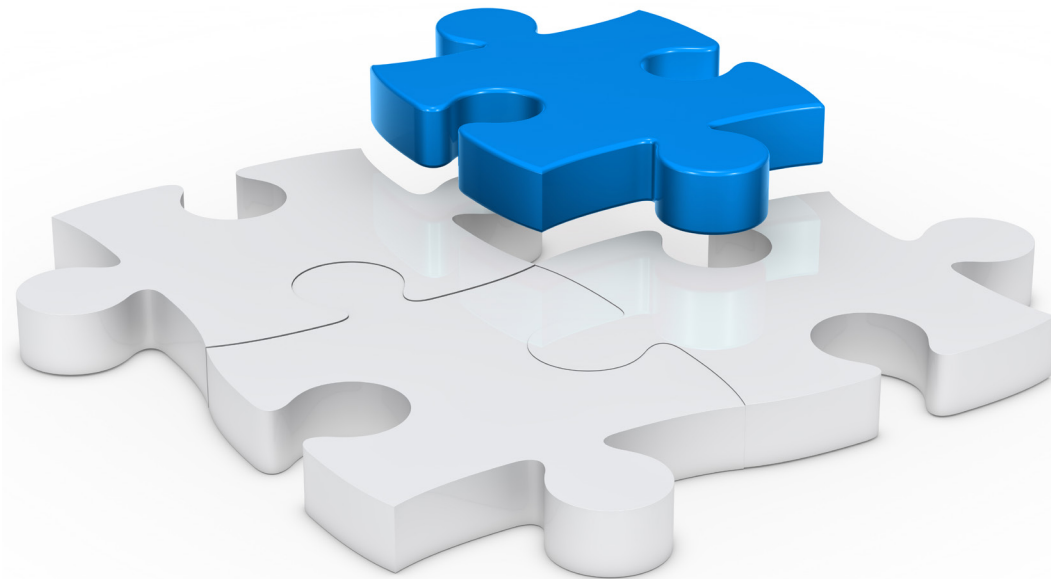

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ I ISTNIEJĄCA DZIAŁALNOŚĆ

D. Zaangażuj w swój pomysł także aktualne gospodarstwo i jego atuty:

- Położenie gospodarstwa i jego dostępność używając samochodu, transportu publicznego itp.
- Ogólna dostępność zabytków lub wszelkich innych atrakcji dla klientów.
- Czy są tu już konkurenci? Jak możesz zdefiniować i zakomunikować korzyści wynikające z Twojego pomysłu?
- Odpowiednia pogoda i krajobraz dla Twojego pomysłu.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ I ISTNIEJĄCA DZIAŁALNOŚĆ

E. Ponowne użycie budynku może również oznaczać zmianę formy działania gospodarstwa. Jeśli, na przykład, było ono eksploatowane jako gospodarstwo w niepełnym wymiarze godzin, w przypadku projektu ponownego użycia jego działalność może być rozszerzona obsługiwana jako aktywność w pełnym wymiarze czasu z innym ukierunkowaniem.

Będzie to również miało wpływ na rodzaj ponownego użytkowania jaki planujesz. Na przykład, jeśli projekt ponownego użycia uzupełni i dopełni aktualną działalność lub jeśli wdrożysz nową lub nawet przeciwną gałąź do bieżącej orientacji.

Jednakże w każdym przypadku projekt ponownego użytkowania powinien wspierać Twój biznes, a nie być “tylko dla zabawy” lub być nawet w konflikcie z innymi planami dotyczącymi pracy i życia.

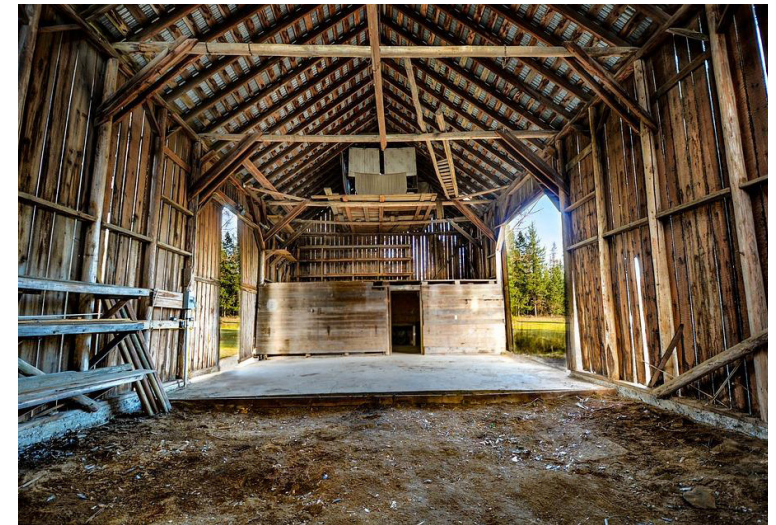
2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

POMYSŁ I ISTNIEJĄCA DZIAŁALNOŚĆ

F. Istnieje wiele różnych sposobów ponownego użytkowania i waloryzacji budynków - zwłaszcza w kontekście rolnictwa. Poniżej przedstawiamy kilka możliwości ponownego użytkowania:

Biura
Wakacje w gospodarstwie
rolnym
Mieszkania
Catering
Restauracja
Przestrzeń do
przechowywania
Przedszkole

Gabinet lekarski
Studio fitness
Na cele edukacyjne
Pensjonat dla zwierząt
Mieszkanie dla seniorów
Pracownie dla artystów
Lokalizacja wydarzenia
Marketing bezpośredni

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

ZASOBY BUDOWLANE I PROJEKT PONOWNEGO UŻYTKOWANIA

Podstawą projektu ponownego użytkowania jest oczywiście budynek, który nie jest już używany lub zostanie przekształcony. Zaczynając więc od tego, złożoność i wysiłek projektu mogą być bardzo różne.

Aby móc prawidłowo zaplanować projekt i określić odpowiednią ilość pracy i nakładu pracy ludzkiej, należy szczegółowo przeanalizować stan budynku.

- Stan zasobów budowlanych;
- Liczba, sposób i wpływ zmian;
- Dodatkowe obiekty należące do budynku, które również należy wziąć pod uwagę w momencie planowania projektu, takie jak ogród, staw, parking itp;
- Odpowiedni dostęp do maszyn i ciężarówek;
- Izolacja budynku;
- Typ konstrukcji i jej przydatność do celów ponownego użytkowania;
- Zaopatrzenie w wodę/energię elektryczną i urządzenia sanitarne;
- Potrzeba i dostępność połączenia internetowego.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

WYLICZENIA I ZABEZPIECZENIE FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI

Jeśli masz już jasny obraz projektu ponownego użytkowania, możesz zacząć obliczać wydatki i kwotę, którą w przybliżeniu potrzebujesz.

W zależności od krajowych możliwości uzyskania dotacji, można uzyskać “publiczne pieniądze”, ale zawsze pamiętaj: inwestycja powinna się opłacić również bez dotacji. Dlatego też należy intensywnie sprawdzić, czy wysiłek związany ze złożeniem wniosku o dofinansowanie jest w odpowiedniej relacji do jego plusów i minusów (np. przepisów).

Finansowanie oznacza negocjowanie! Bank, z którego zazwyczaj korzystasz, niekoniecznie jest najtańszą opcją. Warto więc poprosić w kilku instytucjach i sprawdzić warunki w różnych z nich. Jeśli masz kilka ofert, jesteś w lepszej pozycji do omówienia warunków.

Ostatecznie zależy to od Twoich oczekiwań co do projektu i tego, co zamierzasz osiągnąć (jak wspomniano w 2c.)

Zapoznaj się na następnym slajdzie z podstawowymi obliczeniami, które możesz wykorzystać w projektach ponownego użytkowania.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

WYLICZENIA I ZABEZPIECZENIE FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI

Przykładowe wyliczenie

		kalkulacja kosztów obejmujących czynsz		kalkulacja dochodowego wynajmu
1				
2	Powierzchnia najmu w m2	600	Powierzchnia najmu w m2	600
3	Wartość ziemi	100.000 €	Wartość ziemi	100.000 €
4	Wartość istniejących budynków	100.000 €	Wartość istniejących budynków	100.000 €
5	Inwestycje: kapitał	20.000 €	Inwestycje: kapitał	20.000 €
6	Inwestycje: finansowanie	10.000 €	Inwestycje: finansowanie	10.000 €
7	Inwestycje: dotacje	70.000 €	Inwestycje: dotacje	70.000 €
8	CAŁKOWITA INWESTYCJA	300.000 €	CAŁKOWITA INWESTYCJA	300.000 €
9				
10	Roczna spłata zadłużenia (założenie: rozkład renty, odsetki 3%/r, czas trwania 10 lat)	8.111 €	obliczona amortyzacja (założenie: czas użytkowania 20 lat, 5% /r)	10.000 €
11	koszty konserwacji budynku pozostające bez alokacji (założenie: 2% zainwestowanej kwoty)	6.000 €	Obliczona stopa procentowa dla kapitału powiązanego (założenie: 3%)	9.000 €
12	koszty roczne	14.111 €	koszty konserwacji budynku pozostające bez alokacji (założenie: 2% zainwestowanej kwoty)	6.000 €
13			koszty roczne	25.000 €
14			Oczekiwany zysk przedsiębiorcy	wypełnij
15				
16	koszt obejmujący czynsz /m2	1,96 €	dochodowy miesięczny czynsz /m2	4,17 €
17				
18		wynik ekonomiczny		wynik ekonomiczny
19	roczne zwroty z czynszu	14.111,10 €	roczne zwroty z czynszu	30.000,00 €
20	Roczna spłata zadłużenia (założenie: rozkład renty, odsetki 3%/r, czas trwania 10 lat)	8.111 €	Roczna spłata zadłużenia (założenie: rozkład renty, odsetki 3%/r, czas trwania 10 lat)	8.111 €
21	koszty konserwacji budynku pozostające bez alokacji (założenie: 2% zainwestowanej kwoty)	6.000 €	koszty konserwacji budynku pozostające bez alokacji (założenie: 2% zainwestowanej kwoty)	6.000 €
22	Płynność przed opodatkowaniem	0,00 €	Płynność przed opodatkowaniem	15.888,90 €

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

PRAWO / ADMINISTRACJA / ZEZWOLENIA

W tym rozdziale otrzymasz kilka podstawowych zaleceń dotyczących postępowania z władzami. Na szczeblu lokalnym, regionalnym, a jeszcze bardziej na krajowym i europejskim istnieją różnice w opodatkowaniu, przepisach, regulacjach i finansowaniu publicznym wokół tematu ponownego użycia.

Nawet jeśli nie ma dla Ciebie jasnych zaleceń, ten rozdział jest bardzo ważny. Im bardziej komercyjny jest twój projekt (składowanie drewna w stodole do prywatnego użytku nie jest komercyjne), tym ważniejszym jest, abyś z punktu widzenia przeprowadzenia projektu uniknął wszelkiego nieskalkulowanego ryzyka związanego z zatwierdzeniem i uzyskaniem zezwoleń.

W każdym przypadku zalecamy zaangażowanie prawnika i/lub księgowego.

2. Jak stworzyć projekt ponownego użytkowania

PRAWO / ADMINISTRACJA / ZEZWOLENIA

Gdy tylko masz już jasną wizję projektu ponownego użytkowania i swoje pierwsze konkretne plany, skonsultuj się z zainteresowanymi władzami, aby uzyskać jasność, czy Twój pomysł może zostać wdrożony, czy też musisz go dostosować do przepisów prawnych. Jeśli wykonasz ten krok na samym początku, możesz zapobiec późniejszym kosztownym zmianom.

- Zaangażuj nadzór budowlany od samego początku;
- Poproś architektów lub biura planowania o porady i wskazówki;
- Sprawdź w swojej sieci kontaktów, czy istnieją jakieś programy finansowania/dotacji, które mogą Cię wesprzeć?
- Zaplanuj pewne finansowanie wraz z doświadczonymi firmami konsultingowymi lub bankiem;
- Jeśli masz stary budynek, weź pod uwagę kontakt z Konserwatorem zabytków;
- Pomyśl także o krajowych przepisach dotyczących zapobiegania pożarom;
- Zastanów się, jakiego ubezpieczenia potrzebujesz - zarówno w fazie budowy, jak i w fazie eksploatacji.

**ŻYCZYMY POWODZENIA W REALIZACJI TWOJEGO PROJEKTU PONOWNEGO
UŻYTKOWANIA !**

